

УДК 37.018

ОКУУЧУЛАР ЖАМААТЫН УЮШТУРУУ ПРИНЦИПТЕРИ
ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ КОЛЛЕКТИВА УЧАЩИХСЯ
ORGANIZATION PRINCIPLES OF PUPILS STAFF

**Рамашева Ы. А. - п. и. к., доцент,
Темирбаева Г. К. - улук окутуучу
Төрөбекова М.Т. - иулук окутуучу - ЖАМУ**

Аннотациялар: Бул илимий макалада негизинен окуучулардын жамаатын уюштуруунун принциптери каралган. Аны ар тараптан өнүктүрүү жана калыптандыруу үчүн күнүмдүк теориялык жана практикалык иш – аракеттер берилген.

В статье рассмотрены принципы организации школьного коллектива. Даны практические и теоретические основы всестороннего повседневного развития и приобретения навыков.

This scientific article deals with the organization principles of pupils group. There are given theoretical and practical activities for the development and formation of pupils group

Мектептеги окуучулардын жамаатчылыгы инсанды калыптандыруунун эң маанилүү фактору болуп эсептелет. Көп мектептеги тарбия - таалим иштеринин негизги кемчилдигинин себебин андагы окуучулардын бирдиктүү, ыктымал, иштиктүү жамаатчылыкка баш кошо албагандыгы менен түшүндүрсө да болот. Окуучулар жамаатчылыкка - бир максатка умтулуп, бирдиктүү коомдук пайдалуу ишмердүүлүктө ынтымакташкан окуучулардын туруктуу уюму. Окуучулар жамаатчылыгынын мүнөздүү өзгөчөлүгү болуп анын ишинин идеялык максатка умтулгандыгы, жамааттын ишмердүүлүгүнө катышкан бардык окуучулардын бири-бири менен бекем байланыштуулугу, иштеги жалпы жоопкерчилиги, жамааттын ар бир мүчөсүнө коюлган жогорку талаптуулук эсептелет. Окуучулар жамаатчылыгы – бул өз алдынча демилгелүү уюм. Ал тарбиянын объектиси гана эмес, субъектиси да болуп эсептелет. Чоң кишилердин жамаатчылыгынан айырмасы анын ишмердүүлүгүндө оюндун түрдүү кооздук, романтикалуу, балдарды кызыктыруучу элементтери көп.

Иштиктүү, ынтымак жамаатчылыктын негизги өзгөчөлүгү болуп жогорку, аң - сезимдүү тартиптүүлүк эсептелет. А.С. Макаренко тартиптүүлүк жамаатчылыкты чырайына чыгарат деген тыянакка келген. Ошону менен бирге ал тартиптүүлүк дегенди бир ишти жасоодон баш тартуу гана деп эсептеген. Ынтымак жамаатчылыкта окуучулардын түрдүү мүнөздөрү ар кыл шык, жөндөмдүүлүк кызыгуулары бирин бири толуктап, алардын баштан өткөргөндөрүн элестүүрөөк, жүрүш - турушу үчүн жоопкерчилигин күчтүүрөөк, ой чабыттарын тереңирээктей сездирет. Ошентип, мектеп жамаатчылыгы окуучулардагы коомдук талаптарды калыптандырып, талант шыктарды ачып, жөндөмдүүлүктөрдү түптөй турган социалдык чөйрө болуп эсептелет. Мектеп окуучулары эле эмес. Ага педагогикалык персоналдар да кирет. Окуучулар менен мугалимдер жамаатчылык тары-ар бири өз мыйзам ченемдүүлүктөрү менен уюмдашып, өркүндөп өсүп жашай турган, бир-бирине толук сиңип, бир дей болуп кетпей турган, ошол эле учурда бири-биринен ажырап турган көзгө көрүнөө чеги да жок уюмдар.

Мектеп жамаатынын ишинин мазмунун жана формаларын идеялык жактан туруктуу, руханий бай, турмуштук тажрыйбадан үлгүлүү идея чыгарууга жөндөмдүү, кексе адамдар аныктап, аларга багыт берип, жаш муундардын жашоосун туура уюштуруусу зарыл. Туура жашоого үйрөтүү-бул өтө назик илим. Бул илимдин алиппеси:

ар бир окуучу эртең эле эмне калаарын билбестен, ал бир жылдан кийин, беш жылдан кийин эмне калаарын да алдын ала билүүсү, жамааттагылардын бири- бири менен карым-катнаштары эмнеге негизделгени, ар бир адам жан дүйнөсүн байытуу үчүн жамаатчылыктан эмнени алаарын жана ага эмнени берээрин да так билүүсү ылаазым.

Мектеп өзүнүн көп кырдуу ишмердүүлүгүндө элдин түпкү максатын, мүдөөсүн чагылдырууга тийиш. Идеялуулук – бул ой –мүдөөсүн ишенимдин, аң - сезимдин, ишмердүүлүктүн гармониялык биримдиги. Ушундай биримдик бар жерде гана жамаатчылыктын жана ар бир инсандын туруктуу ишеними пайда болот. Алардын ойлогон ою, ишеними жана жасаган иштеринин ортосунда ажырым болбойт. Бул принцип бузулган жерде бирди сүйлөп, башка бир ишти жасай турган эки жүздүүлүк өкүм сүрөт. Башка элдер сыяктуу биздин эл деле эки жүздүүлүктү өтө катуу айыптайт. Анткени эки жүздүү адам да инсандык касиет болот. Мектеп жамаатынын ишинин мазмунун жана формаларын идеялык жактан туруктуу, руханий бай, турмуштук тажырыйбадан үлгүлүү идея чыгарууга жөндөмдүү, кексе адамдар аныктап, аларга багыт берип, жаш муундардын жашоосун туура уюштуруусу зарыл. Окуучулар менен тарбиячылардын руханий жашоосунун ачык-айкын жарандык чөйрөсү, мугалим менен окуучу.

Мектеп жамааты коом үчүн материалдык жана руханий байлыкты өндүрүп жаткан жамаатар менен бекем байланышта болуп, окуучулар коомдук байлыкты өндүрүп жаткандардан үлгү алып, адамдын жашоо максаты эмнеде экендигине акыл жүгүртүп түшүнсө гана тарбиянын натыйжасы жакшы болот. Андай учурда окуучулар ”мүмкүн”, ”уруксат эмес”, ”керек” деген сөздөргө туура маани берип, аң-сезимдүү тартипти сактоо үйүтүн үйрөнөт. Туура жашоого үйрөтүү – бул өтө назик илим.

Окуучулар жамаатчылыгы-бул өз алдынча демилгелүү уюм. Ал тарбиянын объектиси гана эмес, субъектиси да болуп эсептелет. Чоң кишилердин жамаатчылыгынан айырмасы анын ишмердүүлүгүндө оюндун түрдүү кооздук, романтикалуу, балдарды кызыктыруучу элементтери көп. Иштиктүү, ынтымак жамаатчылыктын негизги өзгөчөлүгү болуп жогорку, аң –сезимдүү тартиптүүлүк эсептелет. А. С. Макаренко тартиптүүлүк жамаатчылыкты чырайына чыгарат деген тыянакка келген. Ошону менен бирге ал тартиптүүлүк дегенди бир ишти жасоодон баштартуу гана деп эсептебестен, алдыга тынымсыз умтулуу деп да эсептеген. Ынтымак жамаатчылыкта окуучулардын түрдүү мүнөздөрү ар кыл шык, жөндөмдүүлүк кызыгуулары бирин бири толуктап, алардын баштан өткөргөндөрүн элестүүрөөк, жүрүш - турушу үчүн жоопкерчилигин күчтүүрөөк, ой чабыттарын тереңирээктей сездирет. Ошентип, мектеп жамаатчылыгы окуучулардагы коомдук талаптарды калыптандырып, талант – шыктарды ачып, жөндөмдүүлүктөрдү түптөй турган социалдык чөйрө болуп эсептелет.

Тарбия амалиятында баарына маалым жана педагогикалык назариятта түзүгүрөөк изилденген жамаатчылыктын баштапкы уюму болуп класс жамааты эсептелет. Андан тышкары жалпы мектеп жамааты жөнүндө да көп айтылат.

Мектеп жамааты – мектеп окуучулары эле эмес. Ага педагогикалык персоналдар да кирет. Окуучулар менен мугалимдер жамаатчылыктары – ар бири өз мыйзам ченемдүүлүктөрү менен уюмдашып, өркүндөп өсүп жашай турган, бири – биринен ажырап турган көзгө көрүнөө чеги да жок уюмдар.

Адабияттар:

1. Асташова Н. А. Учитель: Проблема выбора и формирование ценностей. М.: Изд – во Московский психолого – педагогический института 2000г.
2. Узнадзе Д. Н. Теория установок, М.: Изд – во Московский психолого педагогический инситут, 1997 г.

3. Бекембай Апышов Педагогика ОШ., 2002 ж

4. Бекбоев И. Педагогикалык процесс Бишкек., 2005 ж

Рецензент:

Иманкулов З. – ф.и.м.к, доцент